

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุล
รอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และ เขต 2

The Relationship between Community Participation and Balance
Scorecard of Schools under the Office of Prachuapkhirikhan
Educational Service Area 1 and 2

ปนัดดา ม่วงทอง^{1*}

Panatda Muangthong^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา 2) ศึกษาการบริหารสมดุลรอบด้านของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุลรอบด้านของสถานศึกษา 4) ศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานการบริหารสมดุลรอบด้านของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนของโรงเรียนในฝัน จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าสถิติทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา และการบริหารสมดุลรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การบริหารสมดุลรอบด้านของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามรุ่นของสถานศึกษาที่เข้าโครงการโรงเรียนในฝัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน, การบริหารสมดุลรอบด้าน

¹ นิสิตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹ Graduated student, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Muang, Phetchaburi 76000, Thailand.

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Corresponding author, e-mail): panatdakob@hotmail.com
โทรศัพท์ 0 81097 5305

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study community participation in schools. 2) study balance scorecard of schools. 3) study the relationship between community participation and balance scorecard of schools. 4) compare performance balance scorecard of schools under the Office of Prachuapkhirikhan Educational Service Area 1 and 2 . The samples were 214 the teachers of Lab School Project. The research instrument was the sets of questionnaire which asking about community participation and balance scorecard of schools. Data were analyzed by using frequency, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and t-test. The results of this research were as follows the community participation level in schools and balance scorecard level of schools under the Office of Prachuapkhirikhan Educational Service Area 1 and 2 were high, the relationship between were highly positive at the 0.01 level of significance. Balance scorecard level of schools classified by schools were entered to Lab School Project were significantly 0.05 level.

Key words: community participation, balance scorecard

บทนำ

การบริหารการศึกษาของไทยที่ผ่านมาผูกขาดโดยระบบราชการทุกระดับ สถานศึกษาก็บริหารโดยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ขึ้นตรงต่อต้นสังกัดในส่วนกลาง ไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการการศึกษา (รุ่ง, 2546) ด้วยเจตนาที่เห็นว่าการจัดการศึกษาให้กับประชาชนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 กล่าวว่า รัฐต้องดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่ (มานิตย์, 2551) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 27 กล่าวว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2552)

จากการประเมินผลการพัฒนาในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมาชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดสมดุลในด้านคุณภาพ จุดอ่อนของการพัฒนาที่สำคัญ คือ ราชการยังเป็นการรวมศูนย์อำนาจและขาดประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันคุณภาพการศึกษาของคนไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ไม่สามารถ

ปรับตัวรู้เท่าทันวิทยาการสมัยใหม่ ขณะที่ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ความยากจน ได้สร้างความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) เพื่อเป็นการลดช่องว่างทางสังคม คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบในหลักการโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน เพื่อสร้างโอกาสให้เด็กไทยในชนบทได้มีโอกาสเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพของแต่ละอำเภอ โดยมีความเชื่อว่าการศึกษสามารถพัฒนาบุคคลให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถลดช่องว่างของบุคคลในสังคมลงได้ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนชาวไทยสามารถหลุดพ้นจากความยากจนซึ่งมีความมุ่งมั่นของรัฐบาล ดังนั้นโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันจึงเป็นกระบวนการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฝันของคนในสังคมที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ดี มีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงานของโรงเรียนในฝันใช้แนวคิดในการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน (Balance Scorecard) โดยใช้การกำหนดมุมมองที่เกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ มุมมองด้านนักเรียน มุมมองด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา และมุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549)

สภาพในปัจจุบันของโรงเรียนในฝันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 และ เขต 2 ชุมชนให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาการศึกษา ชุมชนมีบทบาทมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากขึ้นชุมชนให้ความสำคัญกับประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา อีกทั้งสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจาก

หน่วยงานของท้องถิ่นในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา แต่สถานศึกษายังขาดผู้สนับสนุนและผู้อุปถัมภ์ถาวร

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารสมดุลรอบด้านของสถานศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนในฝันจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และความร่วมมือจากชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุลรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 และเขต 2 โดยมุ่งหวังว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสมดุลรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 และเขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey Study) โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุลรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 และเขต 2 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการโดยกำหนดระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 16 โรงเรียน มีครูผู้สอนจำนวนทั้งหมด 456 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

โดยใช้สูตรคำนวณ กลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูผู้สอนในเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 จำนวน 1 ฉบับ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนในฝัน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษาของโรงเรียนในฝัน ประกอบด้วย ด้านนักเรียน ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน ด้านการเรียนรู้ และการพัฒนา และด้านงบประมาณและทรัพยากร ลักษณะแบบสอบถามทั้งตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามรวบรวมข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำนวณค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปโดยผลการคำนวณได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว ไปทดลองใช้กับครูผู้สอนโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.9418 ส่วนค่าความเชื่อมั่นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเท่ากับ 0.9038 และค่าความเชื่อมั่นข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษาเท่ากับ 0.9218 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อปรับแก้ไขครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 และนำหนังสือราชการจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 และหนังสือราชการจากบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความ

อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม โดยนำไปจัดส่งเอง และกำหนดเวลาในการส่งคืน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนเรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดำเนินการวิเคราะห์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน และระดับการบริหารสมคูลรอบด้านของสถานศึกษา โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน และระดับการบริหารสมคูลรอบด้านของสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสท์ (Best, 1981)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชน และระดับการบริหารสมคูลรอบด้านของสถานศึกษา ของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี, 2544)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบริหารสมคูลรอบด้านจำแนกตามรุ่นของสถานศึกษาที่เข้าโครงการโรงเรียนในฝัน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.90 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 27.10 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมาคืออายุ 26-35 คิดเป็นร้อยละ 27.60 มีระดับการศึกษาาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 85.50 รองลงมามีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.10 มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 20 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.30 รองลงมามีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.8

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในอันดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.82) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.91) และอันดับต่ำสุดคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.96)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารสมคูลรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่า การบริหารสมคูลรอบด้านของสถานศึกษา โดยรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการบริหารสมคูลรอบด้านของสถานศึกษาในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในอยู่ในอันดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ($\bar{X} = 4.13$, S.D = 0.78) และอันดับต่ำสุด คือ

ด้านนักเรียน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.77)

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r = 0.711$) กับ การบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาแต่ละด้านกับระดับ การบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 โดยรวม พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับระดับการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับ คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($r = 0.687$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = 0.683$) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r = 0.624$)

5. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 ของสถานศึกษาที่เข้าโครงการโรงเรียนในฝัน รุ่น 1 และรุ่น 2 พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่าด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน และด้านงบประมาณและทรัพยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านนักเรียน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการจัดการศึกษา โดยควรให้มีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทินกร (2546) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. จากผลการวิเคราะห์การบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่า การบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบริหารสมดุรรอบด้านเป็นเครื่องมือในการกำหนดมุมมองที่เกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของการดำเนินงานในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านกระบวนการจัดการศึกษา ภายในด้านการเรียนรู้และพัฒนา ด้านงบประมาณ และทรัพยากร ซึ่งมีความสำคัญทำให้สถานศึกษา ได้รับความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยและสอดคล้องกับงานวิจัย สำเร็จ (2549) ที่ศึกษาระบบการควบคุมทางการบริหารโรงเรียนในฝัน โดยใช้การบริหารแบบสมดุล พบว่าระบบการควบคุมทางการบริหารโรงเรียนในฝัน โดยใช้การบริหารแบบสมดุล 4 ด้าน คือ การควบคุม ด้านนักเรียน การควบคุมด้านกระบวนการจัดการ

ศึกษาภายใน การควบคุมด้านการเรียนรู้ และการพัฒนา การควบคุมด้านงบประมาณและทรัพยากร มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม

3. จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหาร สมดุลรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนในฝันใช้หลักการบริหารสมดุลรอบด้านที่เน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนควบคู่กับการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ (2550) ได้ศึกษาการประเมินคุณภาพการศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของโรงเรียนในฝัน พบว่า การประเมินคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานของโรงเรียนในฝันอยู่ในระดับมาก และการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของโรงเรียนในฝัน

4. การเปรียบเทียบระดับการบริหารสมดุลรอบด้านโดยรวมและรายด้านของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 โดยจำแนกตามรุ่นของสถานศึกษาที่เข้าโครงการ โรงเรียนในฝัน จากผลการเปรียบเทียบการบริหารสมดุลรอบด้านจำแนกตามรุ่นของสถานศึกษาที่เข้าโครงการโรงเรียนในฝัน พบว่า แตกต่างกัน โดยสถานศึกษาที่เข้าโครงการ โรงเรียนในฝัน รุ่น 2 มีการบริหารสมดุลรอบด้านดีกว่ารุ่น 1 เนื่องจากโรงเรียนในฝันรุ่น 1 ได้เริ่มบริหารจัดการแบบสมดุลรอบด้านก่อน และเป็นโรงเรียนที่มี

ความพร้อมมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในฝันรุ่น 2 มีการพัฒนาในมุมมอง 4 ด้านได้เป็นอย่างดี ประกอบด้วย การพัฒนาด้านนักเรียน นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน สถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ด้านการเรียนรู้และพัฒนา สถานศึกษามีบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านงบประมาณและทรัพยากร สถานศึกษามีการบริหารงบประมาณที่เป็นระบบ มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ส่วนรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน และด้านงบประมาณและทรัพยากรแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในฝันรุ่น 1 และรุ่น 2 มีความแตกต่างกันด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น ระบบบริหารจัดการ ส่งเสริมนักเรียนตามศักยภาพ การพัฒนาในด้านหลักสูตร การเพิ่มระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาอัตราส่วนครู : นักเรียน การบริหารงบประมาณ และการใช้ทรัพยากรด้านต่างๆ เป็นต้น

สำหรับการบริหารสมดุลรอบด้าน ด้านนักเรียนและด้านการเรียนรู้และพัฒนาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนในฝันรุ่น 1 และ รุ่น 2 นักเรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนที่คาดหวัง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ มีทักษะการดำรงชีวิต ความเป็นไทย และสถานศึกษาเป็นองค์กร

แห่งการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและทักษะของครู ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา การเพิ่มสมรรถนะของสถานศึกษาในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองอุไร (2545) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 (อำเภอหนองแขง) จังหวัดสระบุรี พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ต่างกัน การที่การบริหารสมดุรรอบด้านในด้านนักเรียน ไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะมีระบบบริหารจัดการ โรงเรียนที่ดี คล่องตัว มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางด้านวิชาการทั้งยังส่งผลให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ควร

เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล การใช้งบประมาณตามแผนงาน และผลการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาสถานศึกษา

1.2 จากการศึกษาวิจัยการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่า การบริหารสมดุรรอบด้านในด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ด้านงบประมาณ และทรัพยากร และ ด้านนักเรียน ดังนั้น ในการใช้หลักการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาในด้านหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมเน้นการพัฒนาส่งเสริมนักเรียนตามศักยภาพอย่างทั่วถึง ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ มีการวางแผนและใช้ทรัพยากรด้านต่างๆ อย่างคุ้มค่า มีความเหมาะสม และเน้นทักษะทางวิชาการเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์

1.3 จากการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนในฝันควรใช้หลักการบริหารสมดุรรอบด้านที่เน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนควบคู่กับการบริหารจัดการ

1.4 จากการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานการบริหารสมดุรรอบด้านของสถาน

ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 จำแนกตามรุ่น สถานศึกษาที่เข้าโครงการโรงเรียนในฝัน พบว่าแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนในฝันทุกรุ่นควรมีการส่งเสริมและพัฒนา สถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเน้นการบริหารจัดการที่เป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษากับการบริหารสมดุรอบด้านของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาเจตคติของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานการบริหารสมดุรอบด้านของสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและการบริหารสมดุรอบด้านของสถานศึกษา

2.4 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานของสถานศึกษาโดยใช้เทคนิคการบริหารรูปแบบอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. **โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน**. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพมหานคร.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ.

จุฑาทิพย์ บุญเปลี่ยน. 2550. การประเมินคุณภาพการศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของโรงเรียนในฝัน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. เทพเนรมิตการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

ทินกร หอมกุล. 2546. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. ปริญญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช.

มานิตย์ จุมปา. 2551. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2550)**. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

รุ่ง แก้วแดง. 2546. **โรงเรียนนิติบุคคล**. วัฒนาพานิช, กรุงเทพมหานคร.

เรืองอุไร โกสุม. 2545. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 (อำเภอหนองแขง) จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

สำเริง อ่อนสัมพันธ์. 2549. ระบบการควบคุมทางการบริหารโรงเรียนในฝัน โดยใช้การบริหารแบบสมดุล. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2552. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด แมสโปรดักส์ จำกัด, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกรุงเทพฯ.
- Best, J. W. 1981. **Research in Education**. Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.
- Yamane, T. 1973. **Statistics : an Introduction Analysis**. Harper International Edition, New York.